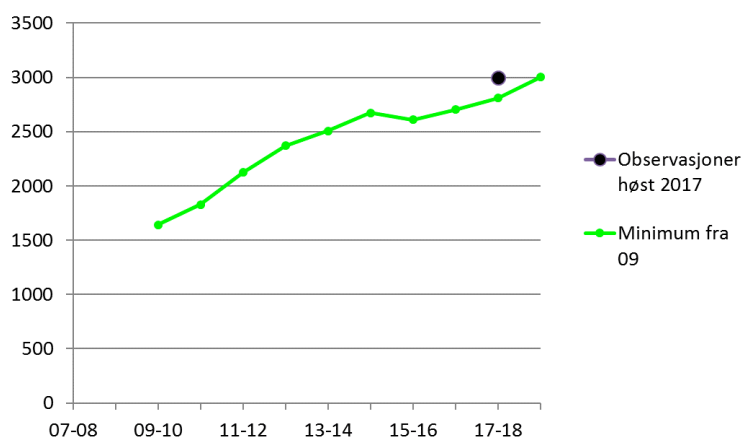

Bestandsstatus

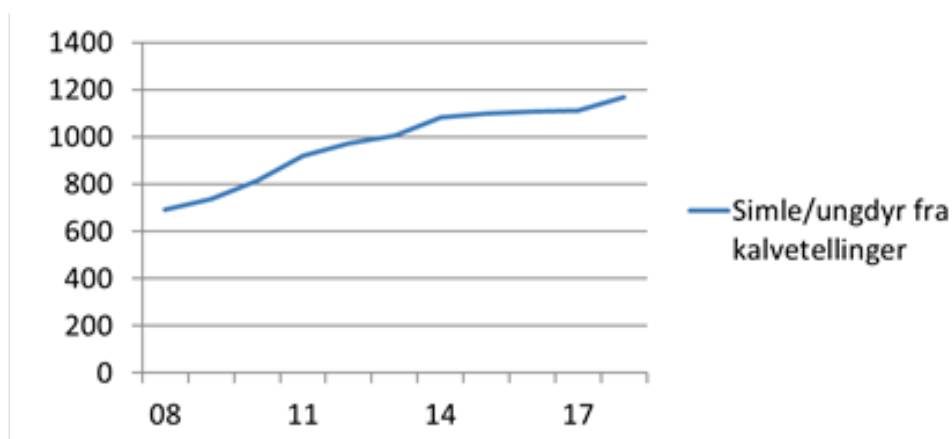
Bestandsstørrelse

Målsettingen i forrige bestandsplan var å stabilisere bestandsstørrelsen i nordområdet av S-R på ca 2000 dyr i planperioden. Samtidig var det et mål å øke bestanden i sørområdet fra antatt 800 vinterdyr til 1500 i planperioden. Beregninger av bestandsstørrelse ut fra kalvetellinger og strukturtellinger fra 2009 viser at bestanden i Setesdal-Ryfylke trolig har vært i vekst nesten hvert år i planperioden (Figur 6.1). Unntaket er 2015 hvor det var en svært lav kalveproduksjon. Ut fra disse beregningene har vi nå en vinterbestand på minst 3000 dyr. Beregningene av bestandsutviklingen gjøres ved å kombinere resultatene fra kalvetellingen og siste brukbare strukturtelling. Det er antatt at 25% av åringsbukkene er i fostringsflokkene når kalvetellingene gjennomføres. Det er ikke lagt inn verken innvandring eller utvandring når beregningene er gjennomført, men vi har nå lagt inn 6,5% naturlig dødelighet.

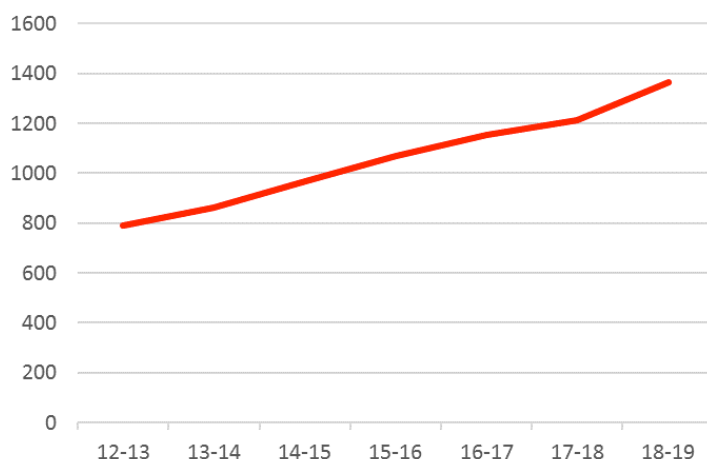
Figur 6.1 Beregnet bestandsutvikling i Setesdal-Ryfylke fra 2009, samt observasjoner fra jakta 2017.

Den bestandsutviklingen som er vist i figuren ovenfor er en beregning. Dersom vi bruker antall simle-ungdyr som er funnet ved kalvetellingene finner vi en tilsvarende utvikling. Dette er altså direkte tellinger uten at det er gjort noen beregninger. Resultatene fra disse er vist i Figur 6.2. nedenfor og utviklingen støtter opp om beregningene fra Figur 6.1.

Figur 6.2 Antall simle-ungdyr funnet ved kalvetellinger. Kurven er glattet.

Vi sliter med å få regelmessige gode bestandstall fra tellinger. Dette er hovedårsaken til at den grønne kurva i Figur 6.1. ovenfor er basert på gamle tellinger. Bestandsnivået i S-R har opp gjennom årene gjennomgått store svingninger. Dette har i perioder ført til mye diskusjoner om bestandsstørrelse og bestandsforvaltningen. Ofte har dette handlet om hvor mange dyr det til enhver tid er i nord og sør. Ved utarbeidelse av denne bestandsplanen har vi også muligheter for å vurdere bestandsstørrelsen i disse delområdene. På grunnlag av kalvetellinger i 2013 kan vi gjøre en beregning av bestanden i sør. Dette er vist i Figur 6.3 nedenfor.

Figur 6.3. Beregnet bestandsutvikling i sørområdet fra kalvetelling i 2013.

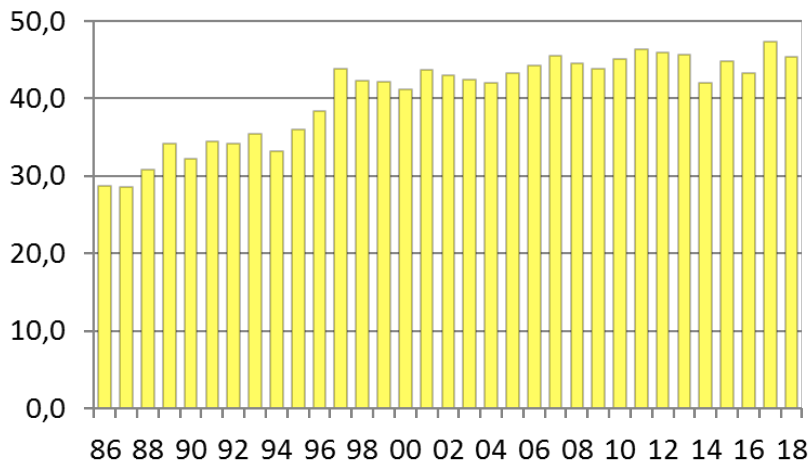
Under jakta i 2017 ble det talt over 1000 dyr i sørområdet. Dette var tidlig i september. Vi vet da at det utenom disse fostringsflokkene finnes 2-3 hundre bukker. Vi legger derfor til grunn at det var 1300 dyr i sørområdet høsten 2017. Dette gir akkurat samme bestandsnivå som vist i Figur 6.3. I slutten av jakta 2017 ble det i nordområdet estimert 2500 dyr i 3-4 store flokker. Siden disse dyrene ikke er talt skikkelig er vi litt forsiktige og legger til grunn at vi hadde 2000 dyr. Vi vet imidlertid at det omtrent alltid finnes småflokker og mindre bukkflokker spredt omkring i tillegg til de større flokkene. To tusen dyr i slutten av jakta 2017 i nordområdet medfører at vi også har det samme antallet nå. Beregningene fra figur 1 baserer seg på gamle tellinger og er derfor mer usikre. Vi legger derfor til grunn at vi denne vinteren har 3300 dyr samlet i Setesdal-Ryfylke. Dette er basert på tallene fra 2017.

Ved kalvetellingen i 2018 ble det funnet 552 kalver. Vi felte 341 dyr under jakta. Overskuddet på 211 kalver tilsvarer akkurat 6,5% naturlig dødelighet hvis vi har en bestand på 3300. Vi kan derfor være sikre på at bestanden ikke er redusert i 2018.

Kondisjon – kalvetilvekst

I dette avsnittet har vi brukt glattede kurver. Det vil si at hver verdi i figurene er et gjennomsnitt av tre år. Året før, det gjeldende året og året etter. Dette reduserer ”støyen” fra årsvariasjoner og gjør det lettere å se trender og er en anerkjent metode for å vise utvikling over tid.

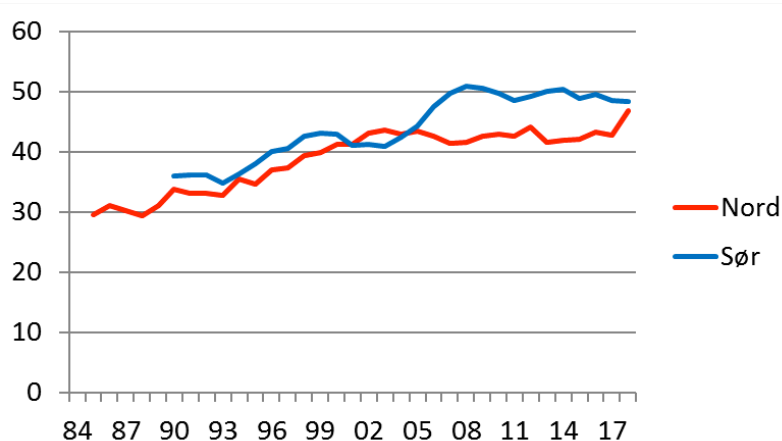
De årlige kalvetellingene viser at kalveproduksjonen, målt som antall kalv per 100 simle/ungdyr, de siste årene har vært betydelig høyere enn på 80- og 90-tallet (Figur 6.4). I forrige planperiode var det et mål at kvaliteten på dyrene skulle opprettholdes på akseptabelt nivå. Tellingene viser at kalveproduksjonen i gjennomsnitt var omtrent uendret i siste planperiode i forhold til forrige. Det har imidlertid vært større svingninger mellom år. Spesielt gjorde den harde vinteren 2014-2015 med påfølgende ekstremt sein vår negativt utslag.

Figur 6.4 Antall kalv registrert per 100 simle/ungdyr ved kalvetellingene. Figuren er glattet. Dvs at hver søyle er gjennomsnittet av verdien for tre år.

Også kjevelengde og slaktevekter for felte kalver og åringer har tidligere vist en klart stigende tendens. Alle tre parametrene for kvalitet på dyrene har altså vist en betydelig økning. Dette tyder på at kondisjonen til bestanden i Setesdal-Ryfylke de siste årene har vært betydelig bedre enn tidlig på 90-tallet. Det svært lave fellingstallet som vi har hatt de siste årene gjør imidlertid at situasjonen nå blir mer usikker.

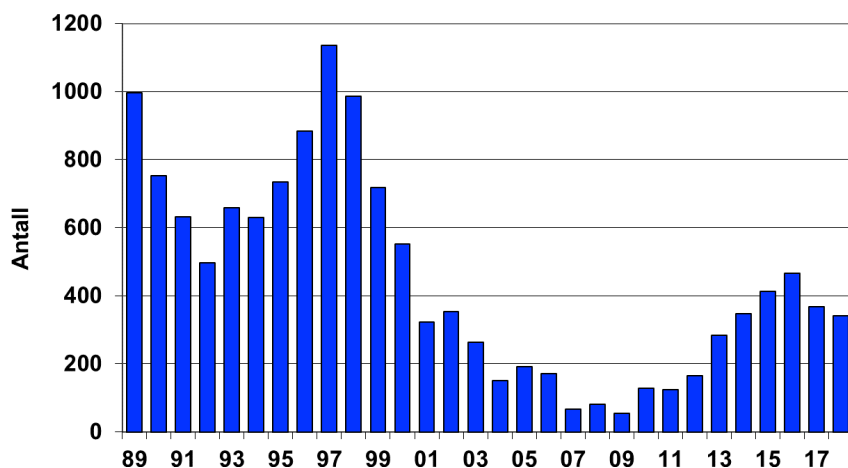
Det tar imidlertid lang tid å forbedre et vinterbeite som er nedslitt på grunn av overbeite. Selv om situasjonen nå er rimelig bra er det derfor for tidlig å si hvor høy bestand området kan tåle uten at kvaliteten på dyrene igjen går nedover. I en lengre periode har det vært en betydelig større tetthet av dyr i nordområdet enn i sørområdet. I Figur 6.5 nedenfor ser vi at i mer enn ti år har kalveproduksjonen i sørområdet vært på et betydelig høyere nivå enn i nord. Dette kan vanskelig forklares med annet enn at beitet har utviklet seg bedre i sørområdet. Det kan derfor tyde på at bestanden i nord er stor nok, mens den i sør kan økes noe. I figuren kan det se ut til at forskjellen mellom nord og sør er delvis utjevnet det siste året. I slike glattede kurver er det imidlertid alltid det siste året som er mest usikkert.

Figur 6.5 Utviklingen i kalveproduksjon i nord og sør, målt som kalv per 100 simple/ungdyr. Kurvene er glattet.

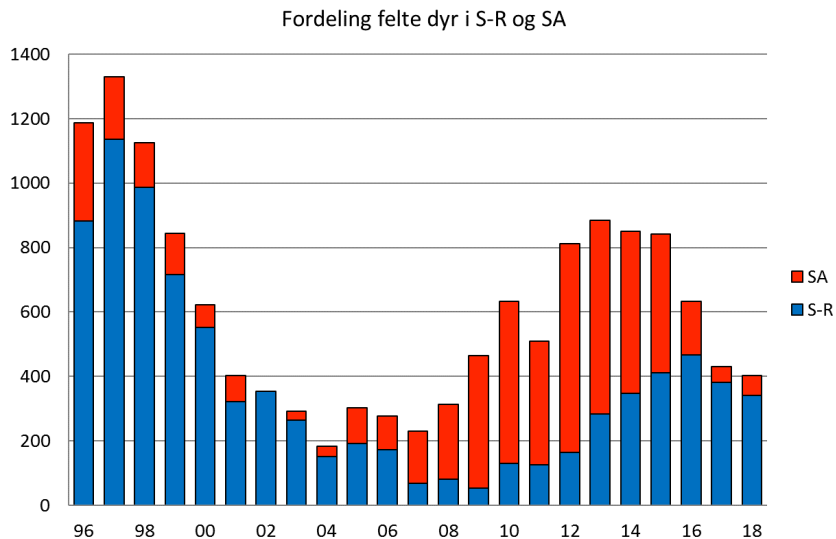
Avskyting

Det har vært et mål å øke avskytingen gradvis i forrige planperiode for å holde bestanden i nord noenlunde stabil. Samtidig som det skulle være rom for å øke bestanden i sør gradvis. De første årene økte også avskytingen, men de to siste årene har den igjen gått nedover. Dette til tross for at de tildelte kvoter ikke er redusert i denne perioden. Felte dyr er vist i Figur 6.6 nedenfor.

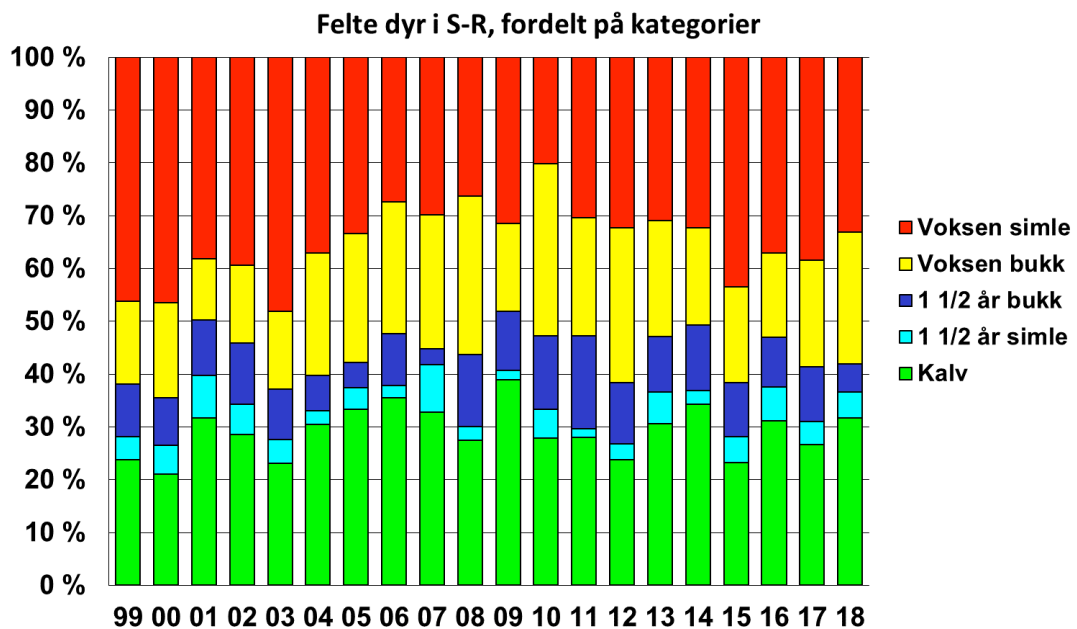
Figur 6.6 Utviklingen av felte dyr i Setesdal-Ryfylke.

I Figur 6.7 nedenfor er avskytingen vist for Setesdal Austhei og Setesdal-Ryfylke samlet. Avskytingen har variert mye. Midt i planperioden forsvant tilsynelatende halvparten av dyrene på Austheia. De siste to årene har derfor avskytingen vært svært lav med formål å nærme seg bestandsmålet på 1500 dyr.

Figur 6.7 Antall felte dyr i Setesdal-Ryfylke og Setesdal Austhei samlet

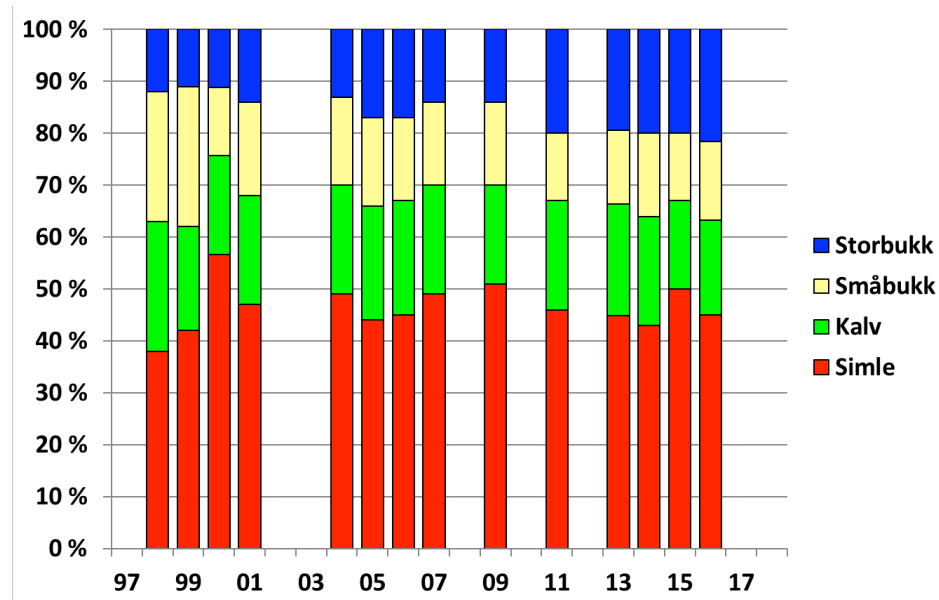
Andelen felte dyr av ulike kategorier har variert en del i planperioden. For å øke andel storbuukk i bestanden har vi holdt andel fridyrkort lav. For å bidra ytterligere til dette har vi i 2018 omtrent halvert andelen S/U-kort. Dette medførte, som vi håpet, at uttaket av årbuukk sank betydelig. Andelen kalv har også i denne planperioden i gjennomsnitt vært høyere enn det som tidligere var vanlig i området og var ca 30%. Dette bidrar til å heve gjennomsnittsalderen i bestanden og til å øke kalveproduksjonen.

Figur 6.8 Felte villrein i Setesdal-Ryfylke fordelt i % på alder og kjønn.

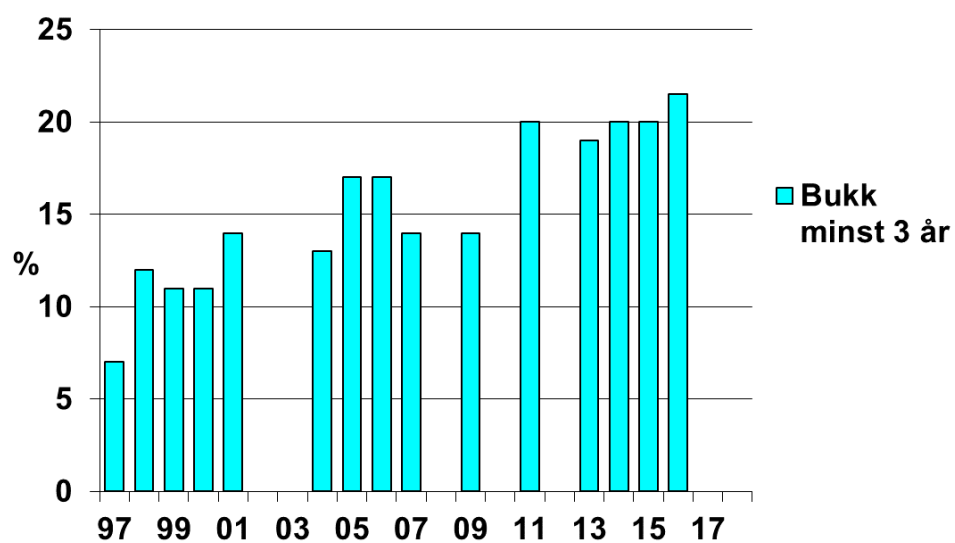
Bestandsstruktur

I løpet av forrige bestandsplan var det et mål å øke andelen storbukk (3,5 år+) i bestanden opp mot 25%. Vi klarte bare å få til brukbare strukturtellinger de tre første årene i perioden. Den siste av disse (2016) viste for første gang over 20% storbukk, så vi legger til grunn at andelen storbukk øker. Det er et mål å holde andel simle i bestanden på minst 40%. Denne andelen har de siste årene vært på 45-50%.

Figur 6.9

Prosentfordeling av ulike kategorier alder og kjønn funnet ved strukturtellinger i Setesdal-Ryfylke.

Figur 6.10 Prosentandel voksen bukk funnet ved strukturtellingene i Setesdal-Ryfylke.